

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 26 stycznia 2022 r.

BADK.DPK.133.195.2021

P10-90/21	Data wpływu petycji 27 grudnia 2021 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 25 stycznia 2022 r.

RENTY I EMERYTURY

TEMAT

**DOLICZENIE DO EMERYTURY LUB RENTY
WARTOŚCI DEPUTATU WĘGLOWEGO**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja zbiorowa

Stowarzyszenie Nasz Wspólny Śląski Dom oraz Stowarzyszenie Sprawiedliwość i Prawda.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjęcie inicjatywy ustawodawczej mającej na celu doliczenie do emerytury lub renty wartości deputatu węglowego.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Zdaniem Stowarzyszeń wnoszących petycję przyznanie uprawnionym do bezpłatnego węgla jednorazowej rekompensaty w wysokości 10 000 złotych jest dalece niesprawiedliwe. W ich ocenie deputatobiorcy zostali pozbawieni nabytego i niezbywalnego prawa do węgla na dalsze lata życia.

Autorzy petycji podnoszą, że wzrost cen energii elektrycznej, regularne podnoszenie ceny węgla, wysoka inflacja oraz zmiany społeczne i gospodarcze powodują konieczność doliczenia wartości deputatów węglowych do emerytury lub renty. Stanowiłoby to realizację zasady nienaruszalności praw nabytych, które zostały zagwarantowane w zbiorowych układach pracy.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 23 listopada 2018 r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla oraz z tytułu zaprzestania pobierania bezpłatnego węgla przez osoby niebędące pracownikami przedsiębiorstwa górniczego (Dz. U. z 2019 r. poz. 29) określa zasady i sposób realizacji świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla oraz z tytułu zaprzestania pobierania bezpłatnego węgla w naturze lub w ekwiwalencie pieniężnym, zwanego dalej "rekompensatą", przez osoby niebędące pracownikami przedsiębiorstwa górniczego.

Zgodnie z art. 4 ustawy rekompensata wynosi 10 000 zł, świadczenie wypłacane jest jednorazowo przez właściwe przedsiębiorstwo.

Osobami uprawnionymi do otrzymania rekompensaty są:

- uprawnieni do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym;
- byli pracownicy, których stosunek pracy został rozwiązany z przedsiębiorstwem górniczym na podstawie ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników

i którzy po ustaniu tego stosunku pracy nabyli prawo do zasiłku dla bezrobotnych oraz bezpośrednio po zakończeniu pobierania tego zasiłku nabyli prawo do świadczenia przedemerytalnego i je pobierali;

- emeryci i renciści, mający ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, którzy zamiast emerytury lub tej renty pobierają rentę rodzinną po zmarłym współmałżonku;

- wdowy, wdowcy i sieroty, mający ustalone prawo do renty rodzinnej po pracowniku zmarłym w czasie trwania stosunku pracy, emerycie lub renciście z przedsiębiorstwa górniczego, jeżeli utrata uprawnienia do bezpłatnego węgla nie została im zrekompensowana w jakikolwiek inny sposób.

Z wnioskiem o wypłatę rekompensaty powinna wystąpić osoba uprawniona w terminie 90 dni od wejścia w życie przedmiotowej ustawy.

Zgodnie z ustawą maksymalny limit wydatków z budżetu państwa będący skutkiem finansowym wejścia w życie ustawy wynosi w 2019 r. 240,8 mln zł (tytułem rekompensat przedsiębiorstw wypłacających świadczenie).

INFORMACJE DODATKOWE:

Deputat to część wynagrodzenia za pracę dostarczona w naturze. Byłym pracownikom kolejowym przysługuje prawo do otrzymania deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego. Ekwiwalent ten to równowartość pieniężna 1 800 kg węgla kamiennego rocznie.

Prawo oraz zasady związane z udzielaniem świadczenia szczegółowo są uregulowane w art. 74 **ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”** (Dz. U. z 2014 r. poz. 1160). Deputat węglowy przysługuje osobie, która była pracownikiem kolejowym, pobierającej emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy. Emerytura lub renta powinna być przyznana na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin, przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych lub przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS jeżeli przysługiwało jej prawo do deputatu węglowego w czasie zatrudnienia, tytułu którego powstało prawo do emerytury lub renty.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 22 kwietnia 2021 r., w sprawie sygn. akt I PSK 52/21, stwierdził, że krąg podmiotowy uprawnionych do rekompensaty obejmuje tylko tych rencistów, którzy pobierali deputat węglowy i go utracili, czyli nie obejmuje rencistów pozostających w zatrudnieniu (będących pracownikami) i z tego tytułu otrzymujących deputat węglowy.

OPRACOWAŁ

Arkadiusz Waszkiewicz

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz